

EBH/151/2018

Év

2018

Védett tulajdonság:

Fogyatékoság

Diszkrimináció területe

Szolgáltatás

Diszkrimináció típusa

Közvetlen hátrányos megkülönböztetés

Befejezőmód

Jogsértést megállapító döntés

A hatóság előtt egy szülő panaszolta, hogy gyermekére azért nem kötött balesetbiztosítást a biztosító, mert autista.

A biztosítási ajánlat felvételekor a szülő elmondta a biztosítási üzletkötőnek, hogy gyermeke sajátos nevelési igényű, autizmussal él. A biztosító néhány nap múlva arról tájékoztatta a szülőt, hogy a biztosítási ajánlatot nem fogadja el, és a befizetett díjelőleget visszautalta. Az szülő úgy vélte, hogy a visszautasítás oka a gyermek autizmusa volt, és sérelmezte, hogy a biztosító arról orvosi dokumentumok és vizsgálat nélkül döntött.

A szülő becsatolta a pedagógiai szakszolgálat aktuális szakértői véleményét, mely szerint a gyermek autizmus spektrum zavarral, pontosan Asperger-szindrómával küzd.

A biztosító az eljárásban nem vitatta, hogy az elutasítás oka a gyermek autizmusa volt. A biztosítási üzletkötő továbbította a biztosító számára a szülőtől szóban kapott információt, ezért részletesebben vizsgálták a gyermek esetében az egészségügyi kockázatot. Adat volt arról, hogy egy négy évvel korábbi peres ügy kapcsán a biztosító rendelkezésére álló dokumentumok alapján a gyermek valóban autista. Az élet-, baleset és egészségbiztosítások megkötésekor a biztosító jogosult az egészségi állapotból eredő vállalható kockázatok felmérésére. Az autizmus elmebetegség, a biztosító pedig minden elmebetegség esetében elutasítja az ajánlatot, ugyanis magas annak a veszélye, hogy a biztosítottat baleset éri vagy kórházi ellátásra szorul. Az autizmus spektrum zavar az orvostudomány állása szerint az egyén egész életében fennálló állapot, ami előre ki nem számítható eseményekhez vezethet. Álláspontját a biztosító vezető orvosa nyilatkozatával is alá kívánta alátámasztani, mely szerint az autizmus egy nagyon súlyos fogyatékoságot jelentő, az élet minden területére kiterjedő, egész életre szóló pszichiátriai megbetegedés (elmebetegség). Tünetei közé tartozik az értelmi képesség csökkenése, mely a súlyos fogyatékosáig terjedhet, serdülőkorban gyakoriak az epilepsziás rohamok, szociális zavarok, és a szociális érdeklődés hiánya jellemzi. A kommunikáció zavara is megfigyelhető, a betegek felénél az érthető, kifejező beszéd nem fejlődik ki. Jellemző még a beszűkült érdeklődés és viselkedés, az értelmes kapcsolatok hiánya, a környezet, annak változásai hibás értékelése, továbbá az önértékelés, viselkedés súlyos zavara is előfordulhat. Az állapot gyógypedagógiai módszerekkel javítható, de ez csak részleges javulást hoz. A betegek életvitelükben segítségre szorulanak. Pszichés és testi állapotukat nem az egészséges, hanem saját gondolkodásuk alapján ítélik meg, ezért környezetüket másként ítélik meg. Nem ismerik fel a baleseti- és veszélyhelyzeteket, a valós veszélyhelyzeteket pedig nem tudják reálisan kifejezni a kommunikációjuk zavara miatt, vagy éppen a veszélytelen helyzetben jeleznek bajt. Mindezek miatt az autisták egészségi és baleseti kockázata nagy, illetve a kockázat fel sem mérhető, mert a betegség súlyossága nagyon szélsőséges skálán mozog, az egyes tünetek pedig váratlanul, sokszor előzmény nélkül jönnek elő, például ok nélkül sérülést okoznak saját maguknak.

A biztosító érvelése szerint amellett, hogy a kockázat fel sem mérhető, a biztosítás kb. évi 20 ezer forintos díjával szemben egy részletes kockázatelemző szakvélemény akár 50-100 ezer forintba is kerülhet, ilyen költség vállalása nem várható el tőle. Az interneten megjelent írásokat, kutatási eredményekről szóló tudósításokat is csatolt a biztosító annak alátámasztására, hogy az autistákat gyakrabban éri baleset.

Tekintettel arra, hogy az eljárásban nem volt vitás, hogy a biztosító a gyermek autizmusa miatt nem kötött biztosítást, a hatóságnak azt kellett vizsgálnia, hogy az elutasításnak volt-e olyan, a jogszabálynak megfelelő indoka, amely miatt az nem sértette az egyenlő bánásmód követelményét.

A hatóság a biztosító kimentési érvelésével nem értett egyet.

Vitathatatlan, hogy a biztosító jogszerűen méri fel a biztosítható kockázatokat, és alkalmaz statisztikai és matematikai módszereket ennek során. A hatóság az eljárás alá vont által csatolt orvosi vélemény és a csatolt cikkek alapján azt is elfogadta, hogy az autizmus spektrum zavar esetében *általában*

statisztikailag az átlagnál magasabb baleseti kockázattal kell számolni.

Nyilvánvalóan a jogviszonnyal közvetlenül összefüggő, észszerű indoka van annak, hogy azokban az esetekben, ahol a baleset bekövetkezésének a lehetősége egy bizonyos valószínűségi határt meghalad, a biztosító nem vállalja a kockázatot.

Ugyanakkor a biztosítók is kötelesek megtartani az egyenlő bánásmód követelményét. Mivel statisztikai adatokból az egyes esetre közvetlenül nem vonható le következtetés, pusztán egy matematikai valószínűségről lehet beszélni, a statisztikai módszer magában hordozza annak lehetőségét, hogy valaki pusztán azért részesül kedvezőtlenebb bánásmódban, mert egy adott – védett tulajdonsággal rendelkező – csoporthoz tartozik, melynél nagyobb valószínűség mutatható ki valamely esemény bekövetkezésére. A statisztikai módszer önmagában való alkalmazása tehát eleve ellentétes az egyenlő bánásmód követelményével. Erre tekintettel, azon szolgáltatások esetében, amikor a szolgáltatás jellegéből adódóan elkerülhetetlen bizonyos, a védett tulajdonsággal összefüggő kockázatok figyelembe vétele, a hatóság vizsgálja, hogy a konkrét személy vonatkozásában van-e lehetőség ennél pontosabb prognózis készítésére, azaz rendelkezésre áll-e a szolgáltatónak olyan eszköz, amely arányos költségek mellett egyedi mérlegelést tesz lehetővé.

Tekintettel arra, hogy egy tízéves gyermekről van szó, évekkel korábbi adatokból, anélkül hogy az aktuális helyzetet megvizsgálták volna, a hatóság álláspontja szerint az eljárás alá vont akkor sem vonhatott volna le következtetést, ha egyébként az autizmus – az Asperger-szindróma is – egy fejlődési rendellenesség, amely alapvetően az egyén teljes életében megmarad és befolyással bír. A kérelmező aktuális szakértői véleménye mindenféle költségvonzat nélkül rendelkezésre állt ahhoz, hogy az eljárás alá vont szakemberei biztosításszakmai szempontból pontosabb képet alkossanak a kérelmező állapotáról, a konkrét diagnózisról, azonban annak beszerzését az eljárás alá vont nem kezdeményezte, semmilyen orvosi iratot a kérelmezőről nem kért, hanem automatikusan, minden további mérlegelést mellőzve döntött arról, hogy nem nyújt számára szolgáltatást.

Az sem volt megállapítható, hogy a biztosító minden elmebetegség esetében visszautasítja az ajánlatot, pl. pánikbetegség és öngyilkossági kísérlet esetében sem teszi ezt automatikusan. Az átlagosnál lényegesen magasabb baleseti kockázat fennállását továbbá a biztosító csak az autizmus spektrum zavarra vonatkozóan, általában támasztotta alá, miközben az Asperger-szindróma a rendkívül széles autisztikus spektrumban egy alapvetően enyhe kórkép.

A hatóság mindezek alapján megállapította, hogy a biztosító a kérelmezővel szemben, annak fogyatékosága miatt, megsértette az egyenlő bánásmód követelményét, és közvetlen hátrányos megkülönböztetésben részesítette. Eltiltotta a biztosítót a jövőbeni jogsértéstől valamint 500 ezer forint bírság megfizetésére kötelezte.

A hatóság határozatával szemben a biztosító jogorvoslással élt. A Fővárosi Törvényszék első fokon, 106.K.700.782/2018/11. számú ítéletével a biztosító keresetét elutasította.

(2018. július 10-i döntés)